

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 580/2018-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. decembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpených Advokátskou kanceláriou VASIL, ŠIMONOVICH & partners, s. r. o., Kuzmányho 29, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Martin Vasil, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 38 C 247/2012 a jeho rozsudkom z 18. januára 2017 a uznesením z 10. septembra 2018, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 189/2017 a jeho rozsudkom z 30. apríla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. novembra 2018 elektronicky doručená sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 38 C 247/2012 a jeho rozsudkom z 18. januára 2017 a uznesením z 10. septembra 2018, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 189/2017 a jeho rozsudkom z 30. apríla 2018.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sa ako žalobcovia 1 a 2 domáhali v súdnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 38 C 247/2012 určenia, že sú bezpodielovými spoluvlastníkmi pozemkov parc. č. 820/1 (zastavané plochy a nádvoría – 107 m²), parc. č. 820/4 (zastavané plochy a nádvoría – 201 m²), parc. č. 820/5 (zastavané plochy a nádvoría – 17 m²) a parc. č. 820/6 (zastavané plochy a nádvoría – 61 m²), ktoré ležia v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] a sú zobrazené na geometrickom pláne č. 1/2012 z 29. februára 2012, overenom 7. marca 2012. Svoj nárok sťažovatelia opierali o tvrdenie, že vlastníctvo k uvedeným pozemkom nadobudli vydržaním.

3. Rozsudkom okresného súdu č. k. 38 C 247/2012-150 z 18. januára 2017 bola žaloba sťažovateľov zamietnutá v plnom rozsahu.

4. Na základe odvolania sťažovateľov rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 189/2017-200 z 30. apríla 2018 bol rozsudok okresného súdu potvrdený.

Týmto rozsudkom podľa sťažovateľov krajský súd zásadným spôsobom zasiahol do ich označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru.

5. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie, ktoré bolo doručené 11. júla 2018.

Okresný súd vyzval sťažovateľov prípisom z 26. júla 2018 na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie v sume 199 € do 10 dní od doručenia výzvy. Táto výzva bola právnenému zástupcovi sťažovateľov (totožnému s ich právnym zástupcom v tomto konaní) doručená 7. augusta 2018, avšak súdny poplatok za dovolanie sťažovateľmi zaplatený nebol.

6. Uznesením okresného súdu sp. zn. 38 C 247/2012 z 10. septembra 2018 bolo dovolacie konanie zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 5. októbra 2018.

7. Sťažovatelia považujú sťažnosť za podanú v zákonnej dvojmesačnej lehote, keďže uznesenie okresného súdu o zastavení dovolacieho konania bolo ich právnomu zástupcovi doručené 13. septembra 2018 a právoplatnosť nadobudlo 5. októbra 2018.

8. Sťažovatelia namietajú predovšetkým porušenie ich označených práv uznesením okresného súdu sp. zn. 38 C 247/2012 z 10. septembra 2018 o zastavení dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku.

Poukazujú na to, že okresný súd postupoval v zmysle zákona č. 152/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela“). Okresný súd teda postupoval v zmysle novely účinnej od 1. júla 2017 (teda až po začatí konania o určenie vlastníckeho práva vydržaním vedeného pod sp. zn. 38 C 247/2012). Táto novela sa *inter alia* týkala aj § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). Pritom sa nijako nevysporiadal s otázkou, prečo aplikoval zákon o súdnych poplatkoch v znení odlišnom od znenia účinného v čase začatia súdneho konania o určenie vlastníckeho práva vydržaním.

Pokiaľ by sa okresný súd zaoberal otázkou retroaktivity novely, nutne by sa musel vysporiadať s tým, že na posúdenie nezaplatenia súdneho poplatku bolo potrebné vychádzať z § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch v znení účinnom v čase začatia súdneho konania (teda pred 1. júlom 2017, keď nadobudla účinnosť novela). V nadväznosti na to by sa pri takomto odôvodnení okresný súd nutne musel vysporiadať s tým, že pri aplikácii zákona o súdnych poplatkoch v skoršom znení bolo prípustné podanie odvolania proti uzneseniu o zastavení konania. Pokiaľ účastník konania uhradil poplatok v lehote na podanie odvolania, tak v zmysle § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch v znení účinnom do 30. júna 2017 by bolo uznesenie o zastavení konania zrušené a v konaní by sa pokračovalo. Teda pri riadnom odôvodnení by okresný súd umožnil sťažovateľom uhradiť súdny poplatok v lehote na podanie odvolania proti uzneseniu o zastavení dovolacieho konania sp. zn. 38 C 247/2012 z 10. septembra 2018.

V dôsledku nedostatočného odôvodnenia a nevysporiadania sa s už uvedenou právnou otázkou okresný súd v uznesení o zastavení dovolacieho konania uvádza, že proti nemu nie je prípustné odvolanie. Znamená to, že nie je prípustné ani vykonanie úhrady súdneho poplatku v lehote na podanie odvolania. V nadväznosti na to vec nebude môcť byť posudzovaná ani dovolacím súdom. Nedostatočné odôvodnenie uznesenia a následný postup okresného súdu preto predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu, lebo nedôjde k meritórnemu rozhodnutiu o dovolaní sťažovateľov.

9. Ďalej sťažovatelia namietajú porušenie označených práv rozsudkom okresného súdu č. k. 38 C 247/2012-150 z 18. januára 2017 a rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 189/2017-200 z 30. apríla 2018.

Základ argumentácie okresného súdu a krajského súdu vo veci samej spočíva v tom, že sťažovatelia neboli dobromyseľnými a oprávnenými držiteľmi sporných pozemkov po zákonom stanovenú dobu, a preto nespĺnili zákonom stanovené podmienky pre vydržanie vlastníckeho práva k sporným pozemkom.

Všeobecné súde svojím postupom porušili označené práva sťažovateľov vo viacerých ohľadoch. Okresný súd pochybil pri vyjadrení predbežného právneho posúdenia veci na pojednávaní 18. januára 2017, pričom krajský súd sa s touto odvolacou námietkou nijako nevysporiadal a neodôvodnil, prečo na ňu neprihliadol. Ďalej rozsudky okresného súdu a krajského súdu sú nedostatočne odôvodnené vo vzťahu k záveru o omyle sťažovateľov v otázke, či im patrí vlastnícke právo k sporným pozemkom. Napokon okresný súd a krajský súd arbitrárne a nedostatočne posúdili vierohodnosť výpovede žalovanej 1 [REDAKOVANÉ] oproti výpovediam sťažovateľov.

V ďalšom sťažovatelia podrobne rozvádzajú jednotlivé už uvedené pochybenia okresného súdu a krajského súdu.

10. Sťažovatelia požadujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľov [REDAKOVANÉ]... a [REDAKOVANÉ]... na spravodlivé prejednanie veci podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd, ako aj základné právo sťažovateľov domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd porušené bolo.

Uznesenie Okresného súdu Košice I č.k. 38C/247/2012 zo dňa 10.9.2018 sa v celom rozsahu zrušuje. Rozsudok Okresného súdu Košice I č.k. 38C/247/2012-150 zo dňa 18.1.2017 sa v celom rozsahu zrušuje. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č.k. 6Co/189/2017-200 zo dňa 30.4.2018 sa v celom rozsahu zrušuje. Vec sa vracia na ďalšie konanie Krajskému súdu v Košiciach.

Okresný súd Košice I a Krajský súd v Košiciach sú povinní, spoločne a nerozdielne, nahradiť trovy konania v sume 390,50 EUR do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľov...“

II.

11. Z rozsudku okresného súdu č. k. 38 C 247/2012-150 z 18. januára 2017 vyplýva, že ním bola žaloba sťažovateľov o určenie vlastníckeho práva vydržaním zamietnutá. Rozsudok bol ich právnomu zástupcovi podľa dátumovej pečiatky doručený 10. februára 2017.

12. Z rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 189/2017 z 30. apríla 2018 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 38 C 247/2012-150 z 18. januára 2017.

13. Z dovolania sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 189/2017 z 30. apríla 2018 vyplýva, že je datované 20. júlom 2018. Uvádza sa v ňom, že rozsudok krajského súdu sp. zn. 6 Co 189/2017 z 30. apríla 2018 bol právnomu zástupcovi sťažovateľov doručený 23. mája 2018.

14. Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 38 C 247/2012 z 10. septembra 2018 vyplýva, že ním bolo dovolacie konanie zastavené. Hoci okresný súd výzvou z 26. júla 2018 požiadal sťažovateľov o zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie v sume 199 € do 10 dní od doručenia výzvy a zároveň ich poučil, že ak nebude poplatok v určenej lehote zaplatený, súd konanie zastaví, a hoci výzva bola právnomu zástupcovi sťažovateľov doručená 7. augusta 2018, súdny poplatok za dovolanie sťažovateľa nezaplatili. Vzhľadom na túto skutočnosť bolo konanie v zmysle § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch zastavené. Podľa poučenia odvolanie proti tomuto uzneseniu nie je prípustné. Naproti tomu je prípustná sťažnosť, ktorú možno podať do 15 dní odo dňa doručenia na okresnom súde

v dvoch písomných vyhotoveniach. Ďalej nasleduje poučenie o náležitostiach sťažnosti a o možnosti uvádzať v sťažnosti nové skutočnosti a dôkazy. Z uznesenia napokon vyplýva, že ho vydala vyššia súdna úradníčka okresného súdu.

15. Z doložky právoplatnosti vytvorenej okresným súdom 29. októbra 2018 vyplýva, že uznesenie okresného súdu sp. zn. 38 C 247/2012 z 10. septembra 2018 nadobudlo právoplatnosť 5. októbra 2018.

16. Podľa zistenia ústavného súdu sťažovatelia nepodali proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 38 C 247/2012 z 10. septembra 2018 opravný prostriedok.

III.

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

19. Sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 38 C 247/2012 a jeho rozsudku z 18. januára 2017 a proti postupu krajského súdu

v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 189/2017 a jeho rozsudku z 30. apríla 2018 pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru treba považovať za oneskorene podanú.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Rozsudok okresného súdu č. k. 38 C 247/2012-150 z 18. januára 2017 bol právnenému zástupcovi sťažovateľov podľa dátumovej pečiatky uvedenej na kópii rovnopisu rozsudku doručený 10. februára 2017. Z potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 189/2017 z 30. apríla 2018 nevyplýva, kedy bol tento rozsudok právnenému zástupcovi sťažovateľov doručený a kedy nadobudol právoplatnosť. Z dovolania sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu však vyplýva, že rozsudok krajského súdu bol právnenému zástupcovi sťažovateľov doručený 23. mája 2018.

Na základe uvedených časových údajov sa z pohľadu ústavného súdu javí ako jednoznačné, že sťažnosť elektronicky doručená ústavnému súdu 13. novembra 2018 je vo vzťahu k tej svojej časti, ktorá smeruje proti rozsudkom okresného súdu a krajského súdu vo veci samej, oneskorene podaná, a to dávno po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty. Táto lehota pravdepodobne uplynula totiž ešte 23. júla 2018.

Podľa presvedčenia sťažovateľov zákonná lehota na podanie sťažnosti je zachovaná preto, lebo sťažnosť bola podaná v lehote dvoch mesiacov počítanej od momentu právoplatnosti uznesenia okresného súdu sp. zn. 38 C 247/2012 z 10. septembra 2018 o zastavení dovolacieho konania, teda od 5. októbra 2018.

Uvedený právny názor sťažovateľov je mylný. Bol by aplikovateľný iba vtedy, keby dovolacie konanie riadne prebehlo a dovolací súd (Najvyšší súd Slovenskej republiky) by o dovolaní rozhodol. Potom by bola zákonná lehota zachovaná tak vo vzťahu k dovolaciemu rozhodnutiu, ako aj k rozsudku krajského súdu, pričom táto lehota by sa v takomto prípade mohla počítať od momentu právoplatnosti dovolacieho rozhodnutia. Takáto situácia však v danom prípade nenastala, keďže dovolací súd vo veci nerozhodoval.

20. Sťažnosť vo zvyšnej časti považuje ústavný súd za neprípustnú.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Sťažovatelia sú presvedčení, že okresný súd pri zastavení dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku aplikoval zákon o súdnych poplatkoch v znení novely účinnej od 1. júla 2017, hoci konanie vo veci samej začalo už skôr, a preto sa zákon o súdnych poplatkoch mal aplikovať v znení účinnom v čase začatia konania vo veci samej. Pri správnom právnom posúdení tejto otázky mali sťažovatelia právo podať proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku odvolanie, pričom ak by v odvolacej lehote súdny poplatok dodatočne zaplatili, muselo by byť uznesenie o zastavení dovolacieho konania zrušené a v dovolacom konaní by sa muselo riadne pokračovať.

Vzhľadom na uvedený právny názor by sa z pohľadu ústavného súdu javilo ako logické, aby sťažovatelia zastúpení advokátom ako kvalifikovaným právnym zástupcom podali proti zastavujúcemu uzneseniu okresného súdu odvolanie, v ktorom by argumentovali, že poučenie o neprípustnosti odvolania je nesprávne, pretože pri správnej aplikácii zákona o súdnych poplatkoch je odvolanie prípustné. Pri takomto postupe by vec musela byť predložená krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní a krajský súd by musel autoritatívne vyriešiť otázku prípustnosti odvolania v danom prípade. Ak by bol právny názor krajského súdu pre sťažovateľov nepriaznivý (došlo by k potvrdeniu zastavujúceho uznesenia okresného súdu), mohli by podať následne dovolanie, prípustnosť ktorého by sa opierala o § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

Sťažovatelia napriek právnemu názoru, ktorý zastávajú, takto nepostupovali a odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku nepodali.

Odhliadnuc od doterajších úvah, z poučenia uvedeného v uznesení okresného súdu sp. zn. 38 C 247/2012 z 10. septembra 2018 jednoznačne vyplýva, že je proti nemu prípustná sťažnosť, ktorú možno podať do 15 dní od doručenia. Keďže išlo o uznesenie vydané vyššou súdnou úradníčkou, o takejto sťažnosti by rozhodoval príslušný zákonný sudca okresného súdu, pričom proti jeho rozhodnutiu by už ďalší riadny, resp. mimoriadny opravný prostriedok nebol prípustný. Ako to ústavný súd zistil, sťažovatelia nevyužili ani možnosť podania sťažnosti proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky, hoci o tejto možnosti boli poučení.

Možno konštatovať, že sťažovatelia nevyužili žiaden z účinných zákonných prostriedkov ochrany ich označených práv, ktoré v danom prípade (či už na základe ich vlastného právneho názoru, alebo na základe poučenia okresného súdu) prichádzali do úvahy. Táto skutočnosť zakladá neprípustnosť sťažnosti v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Treba tiež poznamenať, že sťažovatelia ani len netvrdili (tým menej preukazovali), že odvolanie či sťažnosť proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky okresného súdu nepodali z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto ani neprichádzal do úvahy prípadný postup ústavného súdu podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. decembra 2018